

	Комунальний заклад «КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ» Дніпропетровської обласної ради СИЛАБУС
Освітній компонент	«Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі»
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство Спеціалізація I5.01 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язковий
Форма навчання	Денна
Рік навчання / семестр	II курс/ IV семестр
Кількість кредитів ECTS/ обсяг	3 кредити ECTS/ 90 год лекції - 14 практичні заняття - 36 самостійна робота - 40
Викладач	Глазунов Анатолій Олегович
E-mail	a.hlazunov@krmedkol.com
Консультації	середа 15.20-16.10
Анотація до курсу	Освітній компонент «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі» є невіддільною частиною професійної підготовки бакалаврів медсестринства. Курс спрямований на формування у майбутніх фахівців та керівників медсестринських служб системних знань і практичних навичок щодо створення безпечних умов життєдіяльності, мінімізації професійних ризиків та організації системи охорони праці в закладах охорони здоров'я. Особливий акцент у програмі зроблено на специфіці роботи медичного персоналу в умовах сучасних клінічних викликів, епідеміологічних загроз та кризових ситуацій (надзвичайних станів, воєнних дій). Освітній компонент має професійно - практичну спрямованість для медичного працівника середньої ланки. Опанування курсу сприяє розвитку критичного мислення, вміння аналізувати небезпеки задля збереження свого життя та життя пацієнтів.
Мета та завдання курсу	<i>Метою</i> освітнього компонента є набуття здобувачами освіти сучасних теоретичних знань і практичних умінь із безпеки життєдіяльності та охорони праці, формування культури безпеки, навичок оцінювання професійних ризиків, безпечного виконання професійних дій, ефективної командної взаємодії та готовності діяти в умовах надзвичайних ситуацій.

Основними завданнями дисципліни є: засвоєння категорійно - понятійного апарату безпеки життєдіяльності; опанування правових та організаційних засад охорони праці; формування навичок безпечної поведінки у закладах охорони здоров'я; дотримання інфекційної, особистої, пожежної, електричної, хімічної та радіаційної безпеки; профілактика професійних ризиків, травматизму і професійних захворювань; безпечне виконання маніпуляцій, робота з біологічним матеріалом і лікарськими засобами; відпрацювання алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях.

Обов'язковим завданням постає формування компетентностей, заявлених у Стандарті фахової передвищої освіти зі спеціальності І5 «Медсестринство», галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення освітньо-професійного ступеня бакалавр:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

СК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

СК 07. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.

	СК 16. Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).
Програмні результати навчання	ПРН 08. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану. ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій. ПРН 17. Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб. ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду. ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.

Зміст курсу
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. Роб.
1.	Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек.	2	
	Ризик як кількісна оцінка небезпек		4
2.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	2	
	Фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС		5
3.	Основи охорони праці в медичній галузі як складова системи охорони праці у державі. Організація охорони праці медичного закладу. Нормативні акти з охорони праці.	2	
	Правове регулювання питань з охорони праці. Звітність з питань охорони праці		4 4
4.	Сучасне урбанізоване середовище людини. Радіаційна та хімічна безпека. Дія електричного струму на організм людини.	2	
	Пожежна безпека. Способи та засоби пожежогасіння.		5
5.	Травматизм та професійні захворювання в медичній галузі	2	
	Засоби індивідуального захисту.		5
6.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та НС	2	

	Вимоги безпеки до роботи, пов'язаної з приготуванням лікарських засобів		5
7.	Нещасні випадки, професійні захворювання, їх розслідування та облік	2	
	Вимоги безпеки праці працівника медичного закладу		4
8.	Умови праці та їх аналіз.		4
	Разом	14	40

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Година
1.	Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	4
2.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	4
3.	Основи охорони праці в медичній галузі як складова системи охорони праці у державі	4
4.	Організація охорони праці медичного закладу. Нормативні акти з охорони	4
5.	Сучасне урбанізоване середовище людини. Радіаційна та хімічна безпека. Дія електричного струму на організм людини.	4
6.	Травматизм та професійні захворювання в медичній галузі	4
7.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та НС	4
8.	Звітність з питань охорони праці, контроль за санітарним станом медичного закладу	4
9.	Нещасні випадки, професійні захворювання, їх розслідування та облік	4
	Разом	36

Пререквізити	«Основи загальної психології», «Основи медсестринства», «Фармакологія», «Основи національного супротиву».
Кореквізити	«Громадська безпека та безпека життєдіяльності», «Базова військова підготовка», «Внутрішня медицина», «Хірургія», «Педіатрія», «Інфекційна безпека, інфекційний контроль»
Постреквізити	«Невідкладні стани в хірургії», «Анестезіологія та реаніматологія» «Хірургія», «Внутрішні хвороби».
Методи навчання	Пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові, дослідницькі та інтерактивні методи навчання. Теоретична підготовка передбачає проблемні лекції, пояснення, бесіди, мультимедійний та відео супровід, участь у тренінгах з тактичної медицини. Самостійна робота передбачає опрацювання сучасних інформаційних джерел, роботу з цифровими ресурсами, виконання тестових, пошукових і професійно орієнтованих

	завдань, підготовку схем, таблиць та навчальних повідомлень.
Методи контролю	усне та письмове опитування; тестовий контроль, демонстрація практичних навичок, презентація та захист симуляційного кейса за чек-листом, розв'язання ситуаційних та клініко - ситуаційних завдань, робота малими групами, контроль виконання самостійної роботи, самооцінювання та взаємооцінювання.
Види контролю	тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану
Перелік практичних навичок та умінь	
1. ідентифікувати небезпеки та чинники професійного ризику; 2. оцінювати рівень ризику у типових професійних ситуаціях; 3. обирати пріоритетні заходи профілактики та безпечної поведінки. 4. знаходити та застосовувати вимоги нормативно-правових актів у професійній ситуації; 5. визначати права, обов'язки та відповідальність учасників трудового процесу; 6. оформлювати основні види документації та діяти відповідно до локальних інструкцій. 7. дотримуватися принципів інфекційної та особистої безпеки; 8. добирати та правильно використовувати засоби індивідуального захисту; 9. організовувати безпечне переміщення і транспортування пацієнта; 10. створювати безпечне лікарняне середовище та дотримуватися лікувально-охоронного режиму. 11. дотримуватися безпечної послідовності дій під час забору і транспортуванні 12. біоматеріалу; 13. реагувати на аварійний контакт з біологічними рідинами відповідно до алгоритму; 14. дотримуватися вимог хімічної безпеки та безпечного застосування лікарських засобів; 15. виконувати маніпуляції з урахуванням вимог охорони праці та безпеки пацієнта. 16. розпізнавати ознаки електричної, пожежної та радіаційної небезпеки; 17. дотримуватися правил безпечної експлуатації медичного обладнання; 18. користуватися первинними засобами пожежогасіння та діяти за планом евакуації; 19. обирати адекватні заходи захисту у разі виникнення небезпеки. 20. виявляти причини професійного травматизму і професійних захворювань; 21. планувати профілактичні заходи для зменшення професійних ризиків; 22. застосовувати прийоми саморегуляції та самоменеджменту; 23. дотримуватися етичної, толерантної та командної взаємодії. 24. діяти за алгоритмами оповіщення, укриття й евакуації; 25. брати участь у безпечній евакуації пацієнтів різних категорій; 26. взаємодіяти в команді та виконувати визначену роль у надзвичайній ситуації; 27. використовувати доступні засоби індивідуального і колективного захисту. 28. оцінювати санітарний стан і безпечність робочого середовища; 29. виявляти відхилення та пропонувати коригувальні заходи; 30. передавати критично важливу інформацію команді чітко й етично; 31. дотримуватися культури безпеки та принципів безперервного професійного розвитку. 32. визначати алгоритм дій після нещасного випадку або професійного контакту; 33. аналізувати причини та умови виникнення небезпечної події; 34. орієнтуватися в основній документації з розслідування та обліку;	

35. розробляти коригувальні й профілактичні заходи.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Дайте визначення понять «безпека життєдіяльності», «небезпека», «ризик», «професійний ризик».
2. Охарактеризуйте основні групи небезпечних і шкідливих чинників у закладі охорони здоров'я.
3. Поясніть алгоритм ідентифікації небезпек та оцінювання ризику в професійній ситуації.
4. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють охорону праці та безпеку медичного працівника.
5. Охарактеризуйте права й обов'язки працівника та роботодавця у сфері охорони праці.
6. Які види інструктажів з охорони праці застосовуються у закладі охорони здоров'я та як вони документуються?
7. Розкрийте поняття безпечного лікарняного середовища та лікувально-охоронного режиму.
8. Назвіть основні принципи інфекційної та особистої безпеки медичного працівника.
9. Поясніть правила безпечного використання засобів індивідуального захисту та поводження з гострими медичними виробами.
10. Охарактеризуйте безпечні принципи переміщення, позиціонування і транспортування пацієнта.
11. Яких вимог безпеки необхідно дотримуватися під час забору, маркування і транспортування біологічного матеріалу?
12. Опишіть алгоритм дій медичного працівника при аварійному контакті з кров'ю або іншими біологічними рідинами.
13. Які вимоги безпеки необхідно дотримуватися при роботі з дезінфекційними засобами та лікарськими препаратами?
14. Охарактеризуйте основні заходи електричної, пожежної та радіаційної безпеки в медичному закладі.
15. Поясніть порядок дій персоналу при пожежі та евакуації пацієнтів.
16. Назвіть основні причини професійного травматизму та професійних захворювань медичних працівників і заходи їх профілактики.
17. Охарактеризуйте психофізіологічні професійні ризики та способи саморегуляції у складних професійних ситуаціях.
18. Поясніть роль етичної, толерантної та командної взаємодії у забезпеченні безпеки пацієнта.
19. Опишіть алгоритми дій медичного персоналу під час оповіщення, укриття та евакуації в умовах надзвичайної ситуації.
20. Розкрийте порядок повідомлення, розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій та визначте значення профілактичних заходів.

Політика курсу

Опанування освітнього компонента «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» передбачає активну участь в освітньому процесі. Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекційні та практичні заняття в повному обсязі. Жодна форма порушення академічної доброчесності не приймається. Роботи здобувачів освіти повинні бути результатом самостійних, їх власних досліджень чи міркувань. Під час виконання письмових контрольних робіт, підсумкових робіт, тестування, користування зовнішніми джерелами заборонено. Явні ознаки академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці і деонтології

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» за ОПП «Сестринська справа» освітньо – професійний ступінь «бакалавр» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання протоколів надання долікарської медичної допомоги у критичних станах, володіння компетентностями сформованими на суміжних дисциплінах і вміння застосовувати в критичних ситуаціях, дотримання правил етики та деонтології.

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою та шкалою ECTS «5» (відмінно) – повні, системні знання; вільне володіння термінологією; самостійне виконання практичних завдань згідно з протоколом та аналіз результатів.

«4» (добре) – достатні знання; правильне виконання практичних завдань згідно з протоколом; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.

«3» (задовільно)– базові знання; виконання практичних завдань згідно з протоколом із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

«2» (незадовільно)– фрагментарні знання; труднощі виконання практичних завдань згідно з протоколом; суттєві помилки під час виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту, практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
	0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Інформаційні ресурси				
1. Желібо Є. П., Сагайдак І. С. Безпека життєдіяльності. Повний текст в інституційному репозитарії Державного податкового університету. URL: https://ir.dpu.edu.ua/handle/123456789/3324				
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці / В. В. Сокурєнко та ін. Повний текст у репозитарії. URL: https://dspace.krkm.dnu.edu.ua/handle/123456789/745				
3. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначєєв Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Повний текст в електронному архіві ДДУВС. URL: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10901				
Нормативно – правові джерела				
1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12 (дата звернення: 13.09.2026).				
2. Офіційний вебсайт Державної служби України з питань праці. URL: https://dsp.gov.ua/ (дата звернення: 13.09.2026).				
3. Офіційний вебсайт Міністерства охорони здоров'я України. URL: https://moz.gov.ua/ (дата звернення: 13.09.2026).				
4. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12 (дата звернення: 13.09.2026).				
5. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17 (дата звернення: 13.09.2026).				
6. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF (дата звернення: 13.09.2026).				
7. Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах /закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення: наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-21 (дата звернення: 13.09.2026).				
8. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). Чинний від 01.01.2021.				
Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальнопрофесійної та цифрової підготовки Протокол №1 від «03» вересня 2026 р. Голова ЦК _____ / Світлана ШОКОТЬКО / (підпис) (прізвище, ім'я)				